

ΒΑΚΑΛΗΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΠΟ ΤΟ 1967

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

A.1.2.

- α. «Σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας»: σχολ. βιβλ. σελ. 140: «Το Νοέμβριο τους 1919 ... της συνθήκης).»
- β. Τάγματα εργασίας: σχολ. βιβλ. σελ. 139: Μια από τις μορφές καταπίεσης που υπέστησαν οι Έλληνες της Μικράς Ασίας στις αρχές του 20ού αιώνα, μετά την εκδήλωση του κινήματος των Νεότουρκων (1908) και συγκεκριμένα με την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, αποτέλεσαν τα τάγματα εργασίας. Τα τάγματα εργασίας τα επάνδρωσαν άντρες άνω των 45 ετών, που

δεν στρατεύονταν. Εκεί πολλοί πέθαναν από καιουχίες, πείνα και αρρώστιες.

- γ. «Ηνωμένη Αντιπολίτευσις»: σχολ. βιβλ. σελ. 210: Στις 18 Μαρτίου 1901 ο Πρίγκιπας Γεώργιος, Ηγεμόνας της Κρήτης, απέλυσε το Βενιζέλο από το αξίωμα του υπουργού δικαιοσύνης. Με αφορμή το γεγονός αυτό ακολούθησε η δημοσίευση των άρθρων του Βενιζέλου με τίτλο «Γεννηθήτω φως» που αποδοκίμαζαν την πολιτική του Ηγεμόνα της Κρήτης Γεωργίου. Έτσι τα πολιτικά πράγματα στην Κρήτη οδηγήθηκαν σε πλήρες αδιέξοδο και όλες οι προσπάθειες συνδιαλλαγής των αντίπαλων πολιτικών μερίδων ναυάγησαν. Γύρω από τον Βενιζέλο συνασπίστηκαν όσοι ήταν δυσαρεστημένοι από την αυταρχική πολιτική του Πρίγκιπα και σχηματίστηκε μια ισχυρότατη «Ηνωμένη Αντιπολίτευσις». Έμπιστοι συνεργάτες του Βενιζέλου ήταν ο Κ. Φούμης και ο Κ. Μάνος. Οι τρεις αυτοί αποτέλεσαν μια τριανδρία, που δεν δίστασε να προχωρήσει σε δυναμική αναμέτρηση με τον Πρίγκιπα. Στη συνέχεια, η κατάσταση εκτραχύνθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 1905, όταν η τριανδρία της αντιπολίτευσης και 15 άλλοι επιφανείς πολιτευτές συνέταξαν και υπέγραψαν προκήρυξη, με την οποία ζητούσαν μεταβολή του συντάγματος της Κρητικής Πολιτείας. Η προκήρυξη αυτή είναι το πρώτο επίσημο επαναστατικό κείμενο, το προμήνυμα της επανάστασης του Θερίσου.

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. σχολ. βιβλ. σελ. 52-53: Ενότητα 7: «Οι μεγάλες επενδύσεις»: «Οι ραγδαίες αλλαγές ... ηλεκτροκίνητα τραμ και λεωφορεία.»

A.2.2. σχολ. βιβλ. σελ. 1: Ενότητα 1: «Η οργάνωση της Κρητικής Πολιτείας».

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

- α. Μάθημα από το σχολικό βιβλίο: «Στο Σύνταγμα καθορίστηκαν και οι βασιλικές εξουσίες...ελληνικής κοινωνίας» (σελ. 71-72)

Πληροφορίες από τις πηγές:

Στα παρατιθέμενα αποσπάσματα αποτιμάται η σημασία του Συντάγματος του 1844 το οποίο με τις διατάξεις που προέβλεπε διαμόρφωσε την πολιτική φυσιογνωμία της χώρας συμβάλλοντας βαθμιαία στον εκδημοκρατισμό της στην οθωνική και μεταοθωνική περίοδο. Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο απόσπασμα γίνεται λόγος για τον εκλογικό νόμο με τον οποίο συνυφαινόταν το εν λόγω Σύνταγμα και ο οποίος αποτελούσε επαναστατική καινοτομία λόγω του προοδευτικού του χαρακτήρα, αν λάβει κανείς υπόψη του το συντηρητικό και αυταρχικό οθωνικό καθεστώς. («Σύνταγμα μοναρχικό...επαναστατικό εκλογικό νόμο.»)

Βάσει των προσκομιζομένων στοιχείων, ο εκλογικός νόμος του 1844 αναγνώριζε το εκλογικό δικαίωμα σε όλους τους άνδρες που είχαν συμπληρώσει το 25^ο έτος της ηλικίας τους και είχαν ακίνητη ιδιοκτησία στην ελληνική επαρχία είτε κινήτη είτε ακίνητη η οποία υπόκεινταν σε συγκεκριμένη φορολογία. («το δικαίωμα του εκλέγειν...ιδιοκτησία τινά εντός της επαρχίας...φοροτελή»).

Βασική επίσης προϋπόθεση για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος ήταν η επαγγελματική δραστηριότητα και εν γένει η ενασχόληση με κάποιον παραγωγικό τομέα («οιονδήποτε επάγγελμα ή ανεξάρτητον επιτήδευμα») κάτι το οποίο, θα πρέπει να σημειωθεί, εξυπηρετούσε συγκεκριμένες πολιτικές και οικονομικοκοινωνικές σκοπιμότητες καθώς έμμεσα εξαιρούνταν από την εκλογική διαδικασία οι κατώτερες οικονομικά και κοινωνικά τάξεις (ακτήμονες και άνεργοι).

Έτσι ο συγκεκριμένος περιορισμός υποδηλώνει αυτόματα ότι η πολιτική μετατρέποταν σε υπόθεση και προνόμιο κυρίως των μεσαίων και ανώτερων κοινωνικών τάξεων και τη δημοκρατία σε ελιτίστικο πολίτευμα, όπου οι λίγοι κατευθύνουν τη μοίρα της πλειονότητας του πληθυσμού. Τέλος ο πρώτος περιορισμός για το φύλο και το όριο ηλικίας «που είχαν συμπληρώσει το 25^ο έτος της ηλικίας τους» συνδέεται αντίστοιχα με την πατριαρχική οργάνωση της ελληνικής κοινωνίας και την καταπίεση - υποβάθμιση των γυναικών και με την τρέχουσα αντίληψη για την ηλικία πολιτικής ωρίμανσης του πολίτη.

Ανεξάρτητα ωστόσο, από τις όποιες ατέλειες και σκοπιμότητες, ο συγκεκριμένος εκλογικός νόμος γενικά και το δικαίωμα της καθολικής ψηφοφορίας ειδικότερα που αναδείκνυε την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινωνικοπολιτικά τεκταινόμενα, συνιστούσε σημαίνοντα πολιτικό νεωτερισμό για τα Ευρωπαϊκά πολιτικά δεδομένα και εφαλτήριο για την εδραίωση του δημοκρατικού θεσμού όπως αποδεικνύεται από τις μεταγενέστερες εξελίξεις. Η βαρύνουσα σημασία του εκλογικού νόμου για την κατοχύρωση των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων και τη συγκρότηση ενός κράτους δικαιοσύνης και πλουραλισμού επιβεβαιώνεται και από το δεύτερο συνοδευτικό παράθεμα στο οποίο χαρακτηριστικά επισημαίνεται ότι βαθμιαία περιορίστηκε η νοσηρή απολυταρχική εξουσία και ενισχύθηκε η λαϊκή συμμετοχή και το ενδιαφέρον για την πολιτική εξουσία και την αναβάθμιση της οικονομικής κοινωνικής και πολιτικής ζωής («Στη βαθμιαία ενίσχυση ...του μονάρχη, σταδιακά την πολιτική χειραφέτηση...δημοκρατικής ιδεολογίας»)

β. Μάθημα από το σχολικό βιβλίο: «Όμως ανεξάρτητα...προοδευτικά συντηρητικά»

(σελ. 73). Αναφορά μπορεί να γίνει και στην μη κατοχύρωση από το Σύνταγμα του δικαιώματος του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι (σελ. 71).

Πληροφορίες από τις πηγές:

Όπως επιβεβαιώνεται και από τη δεύτερη συνοδευτική πηγή της οποίας το περιεχόμενο είναι συναφές με αυτό της πρώτης, το Σύνταγμα του 1844 όχι μόνο ενίσχυσε το ρόλο του κοινοβουλίου καθιστώντας την Ελλάδα μία πολιτικά υπολογίσιμη δύναμη στην Ευρώπη αλλά σταδιακά έθεσε τα θεμέλια του εκσυγχρονισμού του πολιτικού συστήματος, με την εξισορρόπηση των συμφερόντων όλων των κοινωνικών ομάδων προωθώντας την καθολική ενεργοποίηση στα πολιτικά πράγματα και την κοινωνική ισότητα και ισορροπία.

ΘΕΜΑ Β2

Μάθημα από το σχολικό βιβλίο: σελ. 157 - 159: Ενότητα 3: «Η αστική στέγαση».

Πληροφορίες από τις πηγές:

Κείμενο Α:

Αν και με μια πρώτη ματιά είναι εντυπωσιακός ο αριθμός των οικισμών αλλά και των κατοικιών, που συνολικά ξεπερνούσαν τις 50000, μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι είχαν περάσει επτά χρόνια από την άφιξη των προσφύγων και ακόμη 30000 περίπου οικογένειες, δηλ. το 2,5% περίπου των προσφύγων, δεν είχαν αποκτήσει μόνιμη στέγαση. Οι συνθήκες διαβίωσής τους ήταν άθλιες και ακόμη ζούσαν σε αυτοσχέδιες τσίγκινες παράγκες.

Κείμενο Β:

Το παρόν κείμενο αποτελεί μια πρωτογενή πηγή αφού προέρχεται από τη μαρτυρία μιας γυναίκας που ήταν πρόσφυγας και αποκαταστάθηκε ως αστή. Από τα λεγόμενά της λοιπόν μπορεί να σχηματίσει κανείς μια εικόνα για την αποκατάσταση και τις συνθήκες διαβίωσης γενικότερα των προσφύγων στα αστικά κέντρα.

Έτσι λοιπόν όπως προκύπτει από την πρώτη παράγραφο του κειμένου, είχαν ήδη περάσει σχεδόν δύο χρόνια από την άφιξή τους και ακόμη οι πρόσφυγες ζούσαν σε αντίξοες συνθήκες («Καιήν καιώς, μην τα ρωτάς, πώς ζούσαμε.»). Ειδικότερα για την αποκατάσταση των προσφύγων υπήρξε διαχωρισμός σε αγροτική και αστική. Στην πηγή σαφώς γίνεται λόγος για την αστική αποκατάσταση που περιλάμβανε μόνο στέγαση. Για τη στέγαση λοιπόν των αστών προσφύγων υιοθετήθηκε η δημιουργία συνοικισμών με επέκταση των πόλεων στις οποίες αυτοί ήταν προσωρινά στεγασμένοι. Η αστική στέγαση ξεκίνησε από την Αθήνα με τη δημιουργία τεσσάρων συνοικισμών: της Καισαριανής, του Βύρωνα, της Νέας Ιωνίας στην Αθήνα και της Κοκκινιάς στον Πειραιά. Στην παρατιθέμενη πηγή αναφέρεται επιπλέον και μια ακόμη περιοχή ο Περισσός.

Στην παρούσα μαρτυρία περιγράφεται λοιπόν αρχικά ο τρόπος κατάληψης των σπιτιών στους παραπάνω συνοικισμούς. Απ' ότι

φαίνεται η κατάληψη και η κατοχή ενός σπιτιού γινόταν κατά κάποιο τρόπο αυθαίρετα και καταχρηστικά : «... κρεμούσες ένα τσουβαλάκι ή ό,τι είχες σ' ένα δωμάτιο και το σπίτι ήταν δικό σου». Στη συνέχεια επισημαίνεται η κατάσταση των σπιτιών («Ατελείωτα ήταν ακόμη, κεραμίδια δεν είχανε, πόρτες δεν είχανε παράθυρα δεν είχανε.») καθώς και οι συνθήκες διαβίωσης («Και μερικά που είχανε ... να μαγειρέφουνε.») στους συγκεκριμένους συνοικισμούς. Προκύπτει λοιπόν ότι τα σπίτια ήταν ημιτελή, σχεδόν ακατάλληλα για κατοίκηση και αυτό επιβεβαιώνει την ελλιπή κρατική οργάνωση, τη βιασύνη και την προχειρότητα της ΕΑΠ ή του κράτους μπροστά στην αποκατάσταση των προσφύγων. Αναλογίζεται κανείς πόσο πιο δυσχερής ήταν η κατάσταση ιδιαίτερα για τις γυναίκες πρόσφυγες.

Σημείωση: Στα σημεία που οι πηγές επιβεβαιώνουν και τεκμηριώνουν την ιστορική αφήγηση, διακόπτουμε το μάθημα και παραπέμπουμε στο αντίστοιχο σημείο της εκάστοτε πηγής.

Επιμέλεια Καθηγητών Φροντιστηρίων Βακάλη